

Verslag werkbezoek regio Valencia 25 en 26 januari 2023

1989822/1990313

Achtergrond

Op woensdag 25 en donderdag 26 januari hebben commissaris van de Koning Van Dijk, gedeputeerde Loggen en een ambtelijke delegatie van provincie Noord-Holland, hoogheemraadschap van Rijnland en provincie Zuid-Holland een werkbezoek gebracht aan de regio Valencia (Spanje). Via onze vertegenwoordiger in de Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR, gedeputeerde Loggen) kwamen wij in 2019 in contact met Valencia. Gedeputeerde Loggen vertegenwoordigde CPMR bij de COP25 in Madrid waar hij met verschillende kustregio's over klimaatproblematiek sprak. De regio Valencia, vertegenwoordigd door de directeur-generaal Water de heer Manuel Aldeguer Sánchez, presenteerde de problematiek rondom de rivier Segura die vanwege hevige regenbuien, veroorzaakt door klimaatverandering, geregeld overstroomt. Als gevolg staat een gebied van ongeveer 150 km² onder water wat tot schade leidt aan ongeveer 80 km² landbouwgrond, bedrijventerreinen, verschillende wegen en private eigendommen (met name woningen). Naar aanleiding van deze ontmoeting heeft de gedeputeerde Valencia in Noord-Holland uitgenodigd om het gesprek aan te gaan met een aantal Nederlandse experts op het gebied van waterveiligheid. Dit bezoek vond in mei 2022 plaats waarbij een delegatie van zes experts en de regionale minister en regionale secretaris van Landbouw, Plattelandsontwikkeling, Klimaatnoodtoestand en Ecologische Transitie op het provinciehuis door commissaris van de Koning Van Dijk, gedeputeerde Loggen en dijkgraaf Van der Sande (Hoogheemraadschap van Rijnland) werden ontvangen. Het driedaagse werkbezoek, dat inhoudelijk grotendeels door het hoogheemraadschap van Rijnland was voorbereid, bestond onder andere uit gesprekken met experts over kustverdediging, het programma Ruimte voor de rivier en het interactief waterbeheersysteem 3Di. Ook werden verschillende locaties bezocht om voorbeelden voor waterbeheer en waterberging te bekijken. Naar aanleiding van dit werkbezoek heeft Valencia ons uitgenodigd voor een tegenbezoek met de thematische focus op waterbeheer met name in periodes van droogte. Dit bezoek past daarmee in de Europastrategie 2022 – 2030 waarin kennisuitwisseling en bilaterale samenwerking met Europese regio's als een van de voornemens is opgenomen.

Doelen

Regio Valencia is naast een bekende toeristische bestemming economisch vooral afhankelijk van de landbouw. Vanwege het droge klimaat en incidentele extreme regenbuien is goed waterbeheer noodzakelijk. Net als in Nederland zijn er dan ook al honderden jaren een soort van waterschappen actief met eigen besturen, eigen wet- en regelgeving en geavanceerde watersystemen. Waar in Nederland de focus vooral ligt op waterafvoer, ligt de focus in Spanje juist op water vasthouden en wateraanvoer (droogte bestrijding). Spanje loopt daarbij, vooral op technologisch vlak, voor op Nederland. De doelen van het werkbezoek aan Valencia waren daarom als volgt geformuleerd:

- Kennisuitwisseling met name op de volgende thema's:
 - o Lange periodes van droogte en de gevolgen voor met name grootgebruikers zoals de economisch belangrijke landbouwsector in de regio Valencia;
 - o Verzilting van grondwater door zeespiegelstijging en periodes van droogte, ook weer in relatie tot de landbouwsector die afhankelijk is van de kwaliteit van grondwater;
 - o Gevolgen van steeds extremere regenbuien voor waterbeheer.

- Bevestigen van de relatie tussen de regio's door middel van een officieel ontvangst en bestuurlijke ontmoeting;
- Verkennen of een samenwerking tussen beide regio's, in bijvoorbeeld een Europees project, kansrijk is.

Verslag van het werkbezoek

Woensdag 25 januari

Bezoek aan de kust nabij de stad Valencia:

- Presentatie over de erosie van stranden en herstelmaatregelen;
- Bescherming tegen kusterosie tijdens stormperiodes, kustvernieuwingsmaatregelen en duinstabilisatie.

Bezoek aan Albufera:

- Presentatie over waterbeheer in Albufera met een bezoek aan de regelinstallaties via sluizen en gemalen;
- Rondleiding en boottocht met de directeur van het Natuurpark Albufera met focus op waterbeheer ten behoeve van zowel natuur als landbouw in het park.
- Presentatie en rondleiding door de irrigatiegemeenschap van Sueca (vergelijkbaar met een waterschap in Nederland) over het irrigatie- en teeltsysteem van de rijstvelden van Albufera.

Informatie over Albufera:

Beschermde natuurgebied dat bestaat uit een grote lagune. Deze wordt gescheiden van de zee door een zandplaat (een smalle kuststrook met zandduinen, kanaaltjes of riviertjes en het dennenbos Dehesa del Saler). De beschermde natuur wordt hier gecombineerd met economische functies als recreatie, landbouw en visserij. Ondanks lange periodes van droogte is het gebied de grootste producent van rijst in Europa.

Officiële ontvangst op het regiokantoor van Valencia:

Ontmoeting met president van de regio de heer Ximo Puig, regionaal minister van Landbouw, Plattelandsontwikkeling, Klimaatnoodtoestand en Ecologische Transitie mevrouw Isaura Navarro en andere politieke en ambtelijke vertegenwoordigers van de regio.

Donderdag 26 januari

Bezoek aan de waterautoriteit Segura in Orihuela:

- Presentatie over de Tajo-Segura Water Transfer;
- Presentatie over gevolgen van klimaatverandering in het gebied van de Segura rivier en met name hevige regenval en de aanpak met behulp van drainagemodellering, groene watergangen en poldereilanden.

Bezoek aan ontziltingsinstallaties in Torre Vieja:

- Rondleiding over het terrein;
- Uitleg van het ontziltingssysteem d.m.v. omgekeerde osmose, (her)gebruik van ontzilt water en pekelbeheer.

Vervolg

Naar aanleiding van het werkbezoek hebben de provincies Noord- en Zuid-Holland en het hoogheemraadschap Rijnland de belangrijkste leerpunten met elkaar uitgewisseld:

- *Wateraanvoer afstemmen op waterbehoefte:* de wateraanvoer wordt in Spanje tot op gewasniveau gereguleerd: water uit de bergen wordt in reservoirs vastgehouden en via

honderden kilometers aan leidingen, kanalen en sloten naar de akkers getransporteerd, waarna via (geautomatiseerde) druppelsystemen de exacte benodigde hoeveelheid water bij de gewassen terechtkomt. Ook in Nederland kennen we dit in sommige gebieden, maar het grootste verschil is dat dit in Spanje ook in de reguliere landbouw wordt toegepast. In hoeverre kunnen wij in Nederland nog veel efficiënter met het beschikbare zoete water omgaan?

- *Water uit afvalzuiveringsinstallaties wordt volledig hergebruikt:* elke mogelijke zoetwaterbron wordt volledig benut vanwege het beperkte beschikbare zoetwater. Ook bij ons wordt nagedacht over het verdergaand zuiveren van het afvalwater, maar vooralsnog is het grootschalig zuiveren tot op drinkwaterniveau nog een moeilijk onderwerp van discussie. In Valencia wordt afvalwater gezuiverd tot een kwaliteit die geschikt is om de irrigatiesystemen te voeden. Zonnepanelen leveren de benodigde stroom. Dit werkbezoek zet aan tot nadenken over dit soort oplossingen en of wij de waarde van ons afvalwater wel voldoende zien.
- *Grootschalig ontzilten van zeewater en inzetten voor agrarisch gebruik:* net onder de stad Alicante is onlangs Europa's grootste installatie voor het ontzilten van zeewater in gebruik genomen. Deze installatie werd mede gefinancierd door de EU en met name de capaciteit ervan is indrukwekkend. Voor ons interessant om te beseffen dat grootschalig ontzilten van zeewater voor drinkwater en agrarisch gebruik, zowel technologisch als economisch toegepast wordt en blijkbaar goed mogelijk is. Dit betekent dat er wel degelijk toekomstbestendige alternatieven zijn voor als de zoetwatervoorziening door klimaatverandering verder onder druk komt te staan.
- *Steeds meer vergelijkbare problematiek:* door klimaatverandering lijken de problemen op het gebied van waterbeheer in Zuid- en Noord-Europa steeds meer op elkaar. In het toekomstbestendig maken van ons watersysteem kunnen we dus steeds meer van elkaar leren. Voor ons is de kennis van Valencia niet alleen op het gebied van droogte, maar ook op het gebied van waterveiligheid interessant. Zij hebben al langere tijd te maken met extreme regenval en overstroming van rivieren en de gelijkenis met bijvoorbeeld het Noordzeekanaal is groot. In dat gebied voorzien ook wij bij extreme neerslag problemen met voldoende capaciteit om het water schadevrij af te voeren. Daarvoor kijken we naar dezelfde oplossingsstrategieën als in de Segura-delta om de schade en mogelijke slachtoffers zoveel mogelijk te beperken.

Bovenstaande leerpunten geven wat ons betreft voldoende aanleiding om verder te verkennen op welke manier Valencia en Noord-Holland kunnen samenwerken om met name kennisuitwisseling te stimuleren. Dit gebeurt door middel van de volgende activiteiten:

- Bovenstaande leerpunten meenemen in onze gesprekken met partners en samen met hen bekijken of deze aanleiding geven tot nadere verkenning;
- In overleg met regio Valencia bekijken of het zinvol is om deze kennisuitwisseling te verbreden naar een triple helix samenwerking, waarbij naast de overheid ook het bedrijfsleven en kennisinstellingen betrokken zijn;
- De resultaten van onze simulaties met betrekking tot extreme neerslag in het Noordzeekanaalgebied, die we vanwege een urgentie en naar aanleiding van de wateroverlast in Limburg in 2021 de komende jaren verder moeten gaan verfijnen, vergelijken met de resultaten van de simulaties in het gebied van de Segura rivier. Bekijken welke leerpunten dat oplevert en verkennen of dat kan leiden tot een samenwerking in een Europees project. Naar verwachting is het uitwisselen van kennis op bijvoorbeeld het maken van hydrologische/hydraulische modellen interessant. Dit soort modellen worden in beide landen gebruikt om de risico's en impact van overstromingen goed in beeld te krijgen en in te zetten in crisissituaties. Ook kennisuitwisseling over de toepassing van oplossingsstrategieën kan interessant zijn voor een Europees project. Het gaat dan zowel over het (vergroten van de capaciteit van het) watersysteem zelf, als ook het spoor van de gevolgenbeperking waar

gekeken wordt naar ruimtelijke maatregelen om water veilig af te vangen of schades aan bijvoorbeeld vitale infrastructuur te voorkomen.

- In onze verkenning naar samenwerking met de regio Murcia bekijken we op welke onderwerpen het betrekken van de aangrenzende regio Valencia tot meer synergie kan leiden;
- In gesprek gaan met de regio Valencia over een mogelijk lidmaatschap van het netwerk ERIAFF (European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry). Binnen dit netwerk zijn de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland ambtelijk voorzitter van de tuinbouwwerkgroep. Deze werkgroep streeft ernaar om op Europees niveau meer aandacht te vragen voor de innovatieve kracht van de tuinbouwsector en om de samenwerking tussen Europese tuinbouwregio's te versterken. Aangezien Valencia een aanzienlijke tuinbouwsector heeft, zien we dit als mogelijke kans om de samenwerking voort te zetten.